

Döntött az Alkotmánybíróság!

Alkotmányellenes az a szabály, hogy a szabadság pénzbeli megváltására csak az adott évre időarányosan járó és a 3 éves elévülési időn belül ki nem adott szabadság vonatkozásában kerülhet sor.

Az Alkotmánybíróság 45/2007. (VI.27.) AB határozta megállapította, hogy alkotmányellenes a 20/1997. (III.19.) BM rendelet 9. §-a első mondatának szabályozása, amely szerint: „... szabadság megváltására csak a szolgálati viszony megszűntetése esetén, az adott évre időarányosan járó és a Hszt. 12. § (1) bek. szerinti elévülési időn belül ki nem adott szabadság vonatkozásában kerülhet sor.”

Az alkotmányellenes szabályt az Alkotmánybíróság megsemmisítette, és az AB határozat kihirdetését követően (2007. VI. 27.) a norma az alábbi szöveggel marad hatályban: „Pénzbeli megváltás címén a ki nem vett szabadsággal arányos összegű kifizetési esedékességnek megfelelő összegű távolléti díj jár.”

Az alkotmányellenesség két szempontból merült fel: egyrészt a BM rendelet hivatkozott szabályát törvényi felhatalmazás nélkül alkották meg, amely sérti a jogalkotás rendjét, a jogállamiság elvét és a jogforrási hierarchiát; másrészt a norma tartalmilag ellentétes az Alkotmány 70/B. § (4) bekezdésében megfogalmazott pihenéshez, szabadidőhöz és rendszeres fizetett szabadsághoz való alapjoggal.

Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy a vizsgált rendelkezést törvényi felhatalmazás nélkül alkotta meg a miniszter, amely a jogalkotás rendjének megsértését jelenti, és ez önmagában alkotmányellenességet eredményez, így a továbbiakban nem vizsgálta azt, hogy a támadott rendelkezés tartalmában sérti-e a pihenéshez való alapjogot, hisz az alkotmányellenességet már a felhatalmazás nélküli jogszabályalkotás alapján megállapította.

A létszámhiány miatt a szabadság természetbeni kiadása sokszor évekkel eltolódik, amely tarthatatlan helyzetet jelent a hivatásos állomány tagja és a fegyveres szerv számára is. A szabadság csak tovább halmozódik, ha annak kiadására nincs lehetőség, és azt pénzben megváltani csak a szolgálati viszony megszűnése és más szervhez történő vezénylés valamint a berendelés esetén lehet a Hszt. 97. § (4-5) bekezdése alapján.

Az Alkotmánybíróság határozata a norma azon részét semmisítette meg, amely a pénzbeli megváltás időbeli korlátjaként szolgált, miszerint a szabadság pénzbeli megváltására csak az adott évben és az elévülési időn belül ki nem vett szabadságok vonatkozásában kerülhet sor.

Az Alkotmánybíróság határozata azonban érdemben, tartalmában nem vizsgálta a szabályozást, az alkotmányellenességet önmagában a felhatalmazás nélküli jogszabályalkotás alapján megállapította, így nem fogalmazódott meg a határozatban, hogy a megsemmisítés folytán hatályban maradt szabályt pontosan miként kell értelmezni, azaz a jogszabályi rendelkezés megsemmisítése azt jelenti-e, hogy a szabadság kiadása elévülhetetlen igény a jogviszony alatt, és a szabadság pénzbeli megváltása a három éves elévülési időt túlmenően kiadatlan szabadságok esetében is kötelező. A Hszt. 12. §-a szerint ugyanis a szolgálati viszonytal kapcsolatos igény főszabály szerint 3 év alatt évül el.

E jogkérdés megválaszolásához érdemes kitékinteni más foglalkoztatási jogviszonyok szabályaira. A Munka Törvénykönyve (Mt.) 2007. április 01-jén – szintén egy alkotmánybírósági határozat következményeként - hatályba lépő 134. § (11) bekezdés rendelkezése szerint a szabadság kiadására vonatkozó munkavállalói igény a munkaviszony fennállása alatt nem évülhet el, és a szabadság pénzbeli megváltásával kapcsolatos igény elévülése a munkaviszony megszűnésének napján kezdődik. Megállapíthatjuk, hogy az Mt.-től eltérően a Hszt.-ben nincs kifejezett jogszabályi rendelkezés arra, hogy a szabadság kiadására vonatkozó igény nem évülhet el, és a pénzbeli megváltására vonatkozó igény

elévülés a munkaviszony megszűnésének napján kezdődik. A foglalkoztatási jogviszonyok alapjogi szintű szabályozása, mint a szabadság elévülésének rendelkezései nem különbözhetnek olyannyira egymástól, hogy a munkaviszonyban a szabadság kiadására vonatkozó igény a jogviszony fennállása alatt elévülhetetlen, a pénzbeli kiadásával kapcsolatos igény pedig csak a jogviszony megszűnésétől kezdődik, a hivatásos állomány tagjának jogviszony esetén pedig az igény kizárólag 3 éves elévülési időn belül érvényesíthető.

Mindezekből azt a következtetést vonjuk le, hogy a hivatásos állomány tagjának esetében is a szabadság kiadására vonatkozó igény a jogviszony fennállása idején nem évülhet el, és a szabadság pénzbeli megváltásával kapcsolatos igény a jogviszony megszűnésének napján kezdődik.

Jogsegélyszolgálat